Mánudaginn 2. febrúar 1953.

Nr. 141/1951. **Theódór B. Líndal f. h. útgerðarmanna, eigenda og vátryggjenda v/s Boðasteinur** (Theódór B. Líndal)

gegn

Helga Benediktssyni f. h. eigenda og áhafnar v/b Muggs VE 322 (Sigurður Ólason)

og

Skipaútgerð ríkisins f. h. eigenda og áhafnar v/s Óðins (Egill Sigurgeirsson)

og gagnsök.

Dóminn skipuðu hinir reglulegu dómarar Hæstaréttar.

Ómerking dóms og málsmeðferðar.

Dómur Hæstaréttar.

Héraðsdóminn hefur upp kveðið Freymóður Þorsteinsson, fulltrúi bæjarfógetans í Vestmannaeyjum, ásamt samdómsmönnunum Lúðvík N. Lúðvíkssyni og Sæmundi Jónssyni.

Ýmsir annmarkar eru á meðferð máls þessa í héraði:

Málið var höfðað fyrir héraðsdómi af Jóni Hjaltasyni lögfræðingi f. h. eigenda og skipshafna v/b Muggs og varðskipsins Óðins sameiginlega til greiðslu björgunarlauna úr hendi aðaláfrýjanda. Eftir að lagðar höfðu verið fram greinargerðir af hálfu sóknar- og varnaraðilja, lýsti nefndur lögfræðingur því fyrir dómi, að umbjóðendur hans hefðu falið honum að hafa uppi þá kröfu, að sjódómurinn kvæði á um, hversu mikil björgunarlaun ættu að koma í hlut hvors stefnanda, án þess að málið væri þó sundurgreint. Málflutningsmaður varnaraðilja samþykkti kröfu þessa, og héraðsdómur ákvað síðan í dómi sínum skiptingu björgunarlauna milli stefnenda í héraði, án þess að málflutningur færi fram af þeirra hálfu um það efni.

Á dómþingi 12. apríl 1951 var ákveðið, að málið skyldi flutt munnlega, en hinn 29. júní s. á. var þeirri ákvörðun breytt og málið því næst flutt skriflega, án þess að séð verði, að efni hafi verið til slíks málflutnings.

Loks eru þeir annmarkar á héraðsdómi, að dómendur hafa látið undir höfuð leggjast að rökstyðja það með skírskotun til ákveðinna málsatvika, hvort hjálp sú, er v/s Óðinn veitti v/s Boðasteinur, sé talin björgun eða aðstoð í skilningi siglingarlaga, og þau fáu ummæli í dóminum, sem að þessu lúta, eru í ósamræmi sín í milli.

Af framangreindum sökum þykir verða að ómerkja hinn áfrýjaða dóm og málsmeðferð frá og með 29. júní 1951 og vísa málinu heim í hérað til munnlegs málflutnings og dómsálagningar af nýju. Þá verður gagnáfrýjendum og dæmt að greiða aðaláfrýjanda, sem krafizt hefur málskostnaðar, málskostnað í Hæstarétti in solidum, og ákveðst hann kr. 2500.00.

Dómsorð:

Hinn áfrýjaði dómur og meðferð málsins frá og með 29. júní 1951 eiga að vera ómerk og vísast málinu heim í hérað til munnlegs málflutnings og dómsálagningar af nýju.

Gagnáfrýjendur, Helgi Benediktsson f. h. eigenda og áhafnar v/b Muggs V.E. 322 og Skipaútgerð ríkisins f. h. eigenda og áhafnar v/s Óðins, greiði in solidum aðaláfrýjanda, Theódór B. Líndal f. h. útgerðarmanna, eigenda og vátryggjenda v/s Boðasteinur, kr. 2500.00 í málskostnað í Hæstarétti að viðlagðri aðför að lögum.

Dómur sjó- og verzlunardóms Vestmannaeyjakaupstaðar 12. júlí 1951.

Mál þetta, sem var dómtekið 29. júní s.l., er höfðað fyrir sjó- og verzlunardómi Vestmannaeyja af Jóni Hjaltasyni lögfræðingi, Vestmannaeyjum, f. h. eigenda og skipshafnar v/b Muggs, V.E. 322, og varðskipsins Óðins með stefnu, útgefinni 2. apríl 1951, birtri 3. apríl s. á., á hendur Theódor Johannessen skipstjóra vegna útgerðar og eigenda m/k Boðasteinur F.D. 493, P/f. Jacob Haraldsen e.f.t. Fuglafirði, Færeyjum, til greiðslu björgunarlauna vegna björgunar á m/k Boðasteinur, F.D. 493 hinn 20. marz s.l., svo og til greiðslu málskostnaðar. Ennfremur hafa stefnendur stefnt Theódór Johannessen f. h. vátryggjenda m/k Boðasteinur til réttargæzlu í málinu.

Stefnendur gera þær réttarkröfur, að stefndi Theódór Johannessen f. h. P.f. Jacob Haraldsen e.f.t. verði dæmdur til þess að greiða þeim Helga Benediktssyni útgerðarmanni, Vestmannaeyjum, vegna eigenda og

áhafnar v/b Muggs, V.E. 322, og Pálma Loftssyni framkvæmdarstjóra Skipaútgerðar ríkisins vegna varðskipsins Óðins björgunarlaun, sem nema kr. 100.000.00, auk 6% ársvaxta frá útgáfudegi stefnu, 2. apríl 1951, til greiðsludags svo og allan málskostnað, þar á meðal matskostnað, samtals að upphæð samkvæmt framlögðum reikningi kr. 8769.05. Ennfremur krefjast stefnendur þess, að sjóveðréttur verði viðurkenndur í m/k Boðasteinur F.D. 493 fyrir öllum hinum umstefndu fjárhæðum. Svo krefjast þeir þess, að dómurinn kveði á um skiptingarhlutföll bjarglaunanna milli Muggs og Óðins.

Stefndu hafa mætt í málinu og gert þær réttarkröfur, að þeir verði aðeins dæmdir til þess að greiða stefnendum hæfilega upphæð fyrir dráttaraðstoð samkvæmt mati dómsins, þó ekki yfir kr. 10.000.00, en til vara björgunarlaun eftir mati dómsins, þó ekki yfir kr. 15.000.00. Svo krefjast þeir, að ekki verði viðurkenndur sjóveðréttur í m/k Boðasteinur fyrir tildæmdri upphæð og málskostnaður verði látinn falla niður.

Samkvæmt fyrirliggjandi gögnum eru málavextir eftirfarandi:

Laugardaginn 17. marz 1951 lét m/k Boðasteinur, F.D. 493, úr höfn í Miðvági í Færeyjum og hélt í áttina til Íslands og ætlaði að stunda fiskveiðar á Íslandsmiðum. Veður var gott og vindlítið, og gekk ferðin vel í fyrstunni. Á áliðnum degi á sunnudag eða kl. 16 dró úr ferð skipsins, þótt vélin hins vegar gengi með eðlilegum hætti. Við athugun reyndist skrúfa skipsins í ólagi, og leitaðist þá áhöfn skipsins við að ráða bót á því, sem úr lagi hafði gengið, en tókst það ekki. Kl. 19 náði áhöfnin talstöðvarsambandi við aðra færeyska skútu, m/k Carlton, sem var í allmikilli fjarlægð, og skýrði henni frá, hvernig komið væri, og beiddi hana að hlusta í talstöðina að klukkutíma liðnum. Áhöfn m/k Boðasteinur hélt síðan áfram við að reyna að koma skrúfunni í lag, en allt kom fyrir ekki. Kl. 21 átti svo áhöfnin aftur talstöðvarsamband við m/k Carlton og beiddi hann að koma til aðstoðar og draga skútuna til Vestmannaeyja. M/k Carlton var þá staddur ca. 17 sjómílur SV af Ingólfshöfða og hélt þegar af stað í áttina til skútunnar. Á meðan sigldi m/k Boðasteinur með seglum, en siglingin gekk hægt, vegna þess að veður var kyrrt. Kl. 7 á mánudagsmorgni kom m/k Carlton til skútunnar, og var þá dráttartaug fest á milli skipanna. Byrjaði m/k Carlton síðan að draga skútuna í áttina til Vestmannaeyja. Drátturinn gekk vel allan mánudaginn og fram á þriðjudag, enda var veður gott. Hafði m/k Boðasteinur segl uppi, til þess að létta undir með drættinum. Er skipin nálguðust Vestmannaeyjar, átti m/k Boðasteinur talstöðvarsamband við Vestmannaeyjaradíó og spurðist fyrir um, hvort unnt yrði að taka skútuna inn á höfnina þá um kvöldið. Fékk hún játandi svar, og var þeim sagt, að hafnsögumaðurinn myndi bíða hennar fyrir utan höfnina. Þetta var kl. 18—19 á þriðjudagskvöldið. Vindur var þá 5—6 stig að austan. Er skipin voru komin inn fyrir Bjarnarey, felldi m/k Boðasteinur seglin, en um leið vildi það til, að dráttartaugin milli skipanna slitnaði. Kl. var þá 20, og var skútan stödd í græna ljósinu frá Urðavitanum. Í sömu svifum og dráttartaugin slitnaði, bilaði gangráður vélarinnar í m/k

Carlton, svo að hann gat ekki komið skútunni til aðstoðar. Vindur var þá orðinn 7 stig að austan og vaxandi, og rak skútan flöt undan vindinum í áttina til lands með bakborðssíðu að landi. Átti hún talstöðvarsamband við m/k Carlton og fékk að vita, að hjálpar væri þaðan ekki að vænta, eins og stæði, vegna þess að vél skipsins væri biluð. Kl 20.45 kallaði m/k Boðasteinur upp Vestmannaeyjaradíó og náði sambandi kl. 20.50. Skýrði hún frá, hvernig komið væri, og bað um aðstoð. Um sama leyti sáu skipverjar skútunnar mótorbát undir Klettsnefi á leið inn í höfnina. Sendu þeir þá út neyðarmerki, skutu rakettum, til þess að mótorbáturinn kæmi til aðstoðar. Þetta var v/b Muggur, V.E. 322, og brá hann þegar við og setti á fulla ferð og stefndi til skútunnar. Skýrir áhöfn Muggs svo frá, að m/k Boðasteinur hafi þá verið staddur út af Urðunum, nálægt því að vera mitt á milli Urðavitans og Þurrkhússins, og rak óðfluga að landi. Sigldi Muggur að skútunni og lagði svo nærri til kuls, sem áhöfnin þorði, og var þegar gerð tilraun til að kasta kastlínu yfir í skútuna, en það mistókst. Áhöfnin á m/k Boðasteinur lét þá ljósdufl í sjóinn með færislínu, og tókst skipverjum á Mugg að ná strax í duflið. Drógu þeir færislínuna í skyndi, en hún slitnaði í drættinum, og töldu þeir að ástæðan hefði verið sú, að of miklu af færislínu hefði verið kastað út og hefði hún festzt í botni eða undir kjöl bátsins. Er þeir höfðu dregið inn endann, kveðst skipstjórinn á Mugg hafa kallað til skipverja á Boðasteinur, að þeir skyldu hífa upp fokkuna, en þeir hafi ekki sinnt því. Sjálfir kváðust skipverjar á Boðasteinur ekki hafa heyrt skipstjórann á Mugg minnast á þetta. Skipstjórinn á Mugg sneri síðan bátnum austur um á fullri ferð og hugðist taka hring og leggja aftur að skútunni, en er hann hafði tekið stefnuna á land, varð hann þess var, að þeir voru komnir mjög nærri landi, og setti vélina fullt aftur á bak. Sló þá fram undan vestur um undan vindinum, svo að framendi Muggs horfði á afturenda Boðasteinur. Setti skipstjórinn þá á fulla ferð áfram og stefndi aftur fyrir skipið, svo nærri, að skipverjar á Boðasteinur gátu auðveldlega rétt enda yfir í Mugg, sem þeir og gerðu. Allmikil alda var, og kveður áhöfnin á Mugg, að hryggjað hafi undir bátinn, er þeir voru fyrir aftan skútuna. Svo nærri landi hafi þeir verið komnir. Síðan setti Muggur á ferð fram með skipinu til hlés og nam staðar nærri framstafni skútunnar á kul, og gengu þá allir skipverjar á Mugg í að draga inn dráttartaugina, er m/k Boðasteinur lagði til. Var dráttartaugin síðan sett föst í gúmmíhring, sem komið hafði verið fyrir á festarklampa (krussholt).

Sigldi Muggur síðan af stað á mjög hægri ferð skáhallt undan vindi með skútuna í eftirdragi. Tókst honum að fjarlægja skútuna frá landi. Hafði hann fyrst stefnu á Klettsnefið, en síðan var tekin stefna syðst á Bjarnarey. Mjakaðist hann með skútuna hægt austur flóann og var slegið á stopp við hverja kviku. Óskaði skipstjórinn á Boðasteinur eftir, að skútan yrði þegar dregin inn á höfnina, en skipstjórinn á Mugg taldi það ekki gerlegt, vegna þess hve dráttartaugin var veik og ákvað að draga skútuna inn fyrir Eiði.

Þegar Muggur var kominn með skútuna dálítið áleiðis, kom varðskipið Óðinn á vettvang. Hafði hann heyrt í talstöð sinni kl. 20.45, er Boðasteinur kallaði upp Vestmannaeyjaradíó og beiddi um skjóta hjálp. Var Óðinn þá staddur undir Eiðinu og lá fyrir akkerum. Létti hann þegar akkerum og hélt af stað í áttina til skútunnar. Um það leyti, sem hann var að leggja af stað, kallaði Vestmannaeyjaradíó upp varðskipið Ægi, til þess að fá hann til þess að koma skútunni til hjálpar. Ægir var fjarstaddur og svaraði því Óðinn og kvaðst vera á leiðinni til skútunnar. Sigldi Óðinn síðan gegnum Faxasund og kom von bráðar til skútunnar. Var hún þá skammt undan landi út af Urðunum og var Muggur með hana í eftirdragi. Myrkur var yfir, loft skýjað og fulldimmt af nóttu. Óðinn átti strax viðtal við v/b Mugg, og kvaðst Muggur telja dráttartaugina ekki örugga og væri hann hræddur um, að hún kynni að slitna. Ákvað því Óðinn að fylgjast með skipunum og hafði dráttartaug tilbúna. Tilkynnti hann síðan Vestmannaeyjaradíó, að hann myndi fylgjast með skútunni og vera til taks, ef eitthvað bæri út af. Var kl. þá 21.35 samkvæmt dagbók Vestmannaeyjaradíó.

Eftir að Óðinn kom til, hélt Muggur áfram hægt og sígandi með m/k Boðasteinur norður á bóginn. Óðinn fylgdist með á næstu grösum. Er klukkan var 22.20, slitnaði dráttartrossan, og tilkynnti Boðasteinur það Óðni samstundis með talstöð sinni og með því að kveikja blys. Var hann þá staddur fyrir opnu Faxasundi og nýkominn í Urðavitann hvítan. Muggur kveðst þegar hafa snúið við, er dráttartaugin slitnaði, og sett á fulla ferð og siglt til hlés við skútuna. En Óðinn lagði strax að henni kulborðsmegin og rétti dráttartaug yfir til hennar, sem þegar var fest milli skipanna. Átti þá skipstjórinn á Mugg tal við skipstjórann á Boðasteinur, og spurði hann, hvort hann gæti gert nokkuð frekar fyrir hann og lét þess jafnframt getið, að dráttartaug Óðins myndi vera örugg. Skipstjórinn á Boðasteinur taldi þá ekki þörf, að Muggur veitti frekari aðstoð. Skildi Muggur síðan við skútuna og hélt inn á höfn í Vestmannaeyjum.

Óðinn dró hins vegar skútuna fyrir austan Faxasker og inn fyrir Eiði og lögðust bæði skipin þar fyrir akkeri kl. 23.50. Tók það nokkurn tíma fyrir Boðasteinur að koma akkerum fyrir, því akkerisfestin hafði verið notuð sem dráttartaug, meðan Carlton og Muggur drógu sipið og þurfti því að lása keðjunni í akkerið, og var það ekki gert fyrr en komið var undir Eiðið.

Óðinn og Boðasteinur lágu síðan undir Eiðinu til kl. 06.10. Létti Óðinn þá akkerum og fór til Boðasteinur og lét hann létta. Kl. 06.50 var dráttartaug fest í hann, og dró Óðinn hann síðan fyrir klettinn og inn á höfn í Vestmannaeyjum og var þar lagzt við bryggju kl. 07.45. Veður var þá orðið gott. Hélzt góðviðri þann dag allan, við logn í Vestmannaeyjum, en norðaustankaldi úti fyrir. Veðurhæð virðist hafa orðið mest kvöldið áður um tólfleytið, og var vindur þá 9 stig samkvæmt veðurathugunarstöðinni á Stórhöfða. Upp úr því lygndi og breytti um átt.

Áhöfnin á hafnsögubátnum Létti var áhorfandi um tíma að hjálpar-

starfinu, sem Muggur veitti. Skýrði hafnsögumaðurinn, Jón Ísak Sigurðsson, svo frá, að ritsíminn hér hafi hringt til sín að kvöldi þess 20. marz s.l., og sagt sér að m/k Boðasteinur væri væntanlegur hingað til Eyja kl. 20.30. Fór hann síðan ásamt fjórum mönnum öðrum um borð í hafnsögu- og tollbátinn Létti, og héldu þeir af stað út úr höfninni, er klukkan var um 20.30. Er Léttir var kominn út úr innri höfninni og út á Víkina, sáu þeir skip skjóta rakettum innan við Bjarnarey og var þetta Boðasteinur. Um sama leyti sáu þeir skip koma að norðan og sigla til skútunnar og var það v/b Muggur. Svo sáu þeir, að Muggur sigldi upp að Boðasteinur og eftir nokkra stund sáu þeir, að búið var að koma dráttartaug milli skipanna og Muggur byrjaður að draga skútuna frá landi. Gizkuðu þeir á, að Léttir hafi þá verið í ca. 300 metra fjarlægð frá Boðasteinur. Sýndist þeim Boðasteinur svo nærri landi, að hún myndi fljótlega reka upp í Urðirnar, ef dráttartaugin kynni að slitna. Kallaði þá hafnsögumaðurinn upp Vestmannaeyjaradíó og óskaði eftir, að björgunartæki yrðu send austur á Urðir og látin vera þar til taks, ef dráttartaugin slitnaði eða eitthvað bæri út af. Samkvæmt dagbók Vestmannaeyjaradíó fór samtal þetta fram kl. 21.10. Vestmannaeyjaradíó virðist ekki hafa heyrt nægjanlega vel til hafnsögumannsins, og voru björgunartækin ekki send austur á Urðir, heldur um borð í mótorbát, sem lá á höfninni. Áhöfn Léttis horfði síðan góða stund á skipin, er þau mjökuðust út flóann, og er Muggur var kominn með skútuna út á flóann miðjan, sneri Léttir til lands. Var þá Óðinn nýkominn á vettvang og lónaði eftir Mugg og skútunni. Hafnsögumaðurinn kvaðst álíta, að Óðinn myndi ekki hafa komið nægjanlega snemma til þess að bjarga skútunni, ef Muggs hefði ekki notið við. Kvaðst hann halda, að Boðasteinur hefði verið kominn upp í Urðirnar, er Óðinn kom á vettvang, ef engin hjálp hefði borizt annarsstaðar frá. Aðrir af áhöfn Léttis, sem leiddir voru sem vitni, voru á líkri skoðun.

Stefnendur telja, að m/k Boðasteinur hafi verið staddur í neyð, er Muggur kom til, og myndi hún tvímælalaust hafa borizt upp í Urðirnar og brotnað í spón, ef hún hefði ekki notið hjálpar hans. Telja þeir því, að hér hafi verið um ótvíræða björgun að ræða, sem skapi þeim rétt til björgunarlauna.

Stefndu telja hins vegar, að Boðasteinur hafi ekki verið staddur í neinni bráðri eða yfirvofandi hættu, þar sem hann hefði hæglega getað varpað akkerum og beðið betri veðurskilyrða eða dregið upp segl og siglt af sjálfsdáðum inn á höfn í Vestmannaeyjum. Hafi því hér aðeins átt sér stað dráttaraðstoð, en ekki björgun í skilningi siglingarlaganna.

M/k Boðasteinur hafði 3 segl, fokku, stórsegl og messan. Allt voru þetta þríhyrnur, en ekki gaffalsegl. Skipstjórinn á skútunni kvaðst halda, að unnt hefði verið að sigla henni inn á höfnina með seglum og það kvaðst hann mundu hafa reynt, ef hann hefði ekki séð til Muggs strax eftir að skútan slitnaði aftan úr Carlton. Eins taldi hann, að unnt hefði verið að afstýra því, að skútan bærist á land, með því að láta akkerin falla. Kvaðst hann álíta, að Boðasteinur hefði aldrei verið stödd í

neinni hættu. Aðrir skipverjar á Boðasteinur, er skýrslu gáfu, voru á sömu eða líkri skoðun og skipstjórinn. Skipstjórinn á Carlton kvaðst mundu hafa dregið upp seglin í sporum skipstjórans á Boðasteinur, ef engan bát hefði borið að, og virtist þar með telja möguleika á fyrir skútuna að bjarga sér á seglum.

Af upplýsingum þeim, sem að ofan eru raktar, virðist Boðasteinur hafa verið komin mjög nærri landi, er Muggur kom að. Framburður áhafna Muggs og Léttis benda allir í þá átt. Raunar verður að taka framburði þeirra með nokkurri varúð, vegna þess að örðugt var um nákvæmar staðarákvarðanir vegna myrkurs. Sérstaklega virðist þó ástæða til að leggja mikið upp úr framburði hafnsögumannsins, Jóns Ísaks Sigurðssonar, vegna náinnar staðþekkingar hans á því svæði, sem hér um ræðir, en honum sýndist Boðasteinur iskyggilega nálægt landi. Fleira hnígur í sömu átt. Eins og fyrr segir, virðast ekki hafa liðið nema um 25 mínútur frá því Muggur lagði af stað frá Klettsnefi til skútunnar og þangað til búið var að koma dráttartaug milli skipanna, og bendir það til að Boðasteinur hafi ekki verið langt undan og allnærri landi. Þykir verða að ganga út frá, að svo hafi verið. Virðist því ljóst, þar sem vindur stóð á land, að tæplega hefði komið að haldi, úr því sem komið var, þótt skútan hefði dregið upp segl eða varpað akkerum, er auk þess virðast ekki hafa verið í reiðu, heldur myndi skútan allt að einu hafa borizt upp í Urðirnar undan vindinum. Telur rétturinn því, að bæði skútan Boðasteinur og áhöfn hennar hafi verið stödd í yfirvofandi hættu og ekki getað bjargað sér af sjálfsdáðum, er Mugg bar að, og hafi því hér verið um björgun að ræða í skilningi siglingalaganna.

Björgunarstarfið stóð yfir í 11 klukkustundir. Klukkan var 20.45, er Muggur lagði af stað til skútunnar, og klukkan var 22.25, er dráttartaugin slitnaði, og upp úr því sneri Muggur heim á leið. Tafir Muggs vegna björgunarinnar námu því um 1 klukkustund og 40 mínútum. Óðinn lagði af stað til hjálpar kl. 20.45 og lagðist að bryggju með Boðasteinur næsta morgun kl. 07.45. Starf hans stóð því yfir í réttar 11 klukkustundir. Stefndu hafa talið, að björgunin hafi tekið lengri tíma, en þörf var á, þar eð Óðinn hefði strax átt að sigla með Boðasteinur inn á höfnina, í stað þess að draga hann norður fyrir Eiði. Rétturinn telur hins vegar, að öruggara hafi verið að fara með skútuna undir Eiði, þar sem varhugavert virðist hafa verið að draga hana inn á höfnina, er vindur stóð á opið hafnarmynnið og innsiglingin þröng og ekki bein.

Muggur telur sig hafa orðið fyrir einhverju aflatjóni, vegna tafar við eftirfarandi sjópróf. Hann fór í róður strax nóttina eftir björgunina, og áhöfnin mætti ekki til sjóprófs fyrr en viku síðar eða þriðjudaginn 27. marz s.l. Var skipið í landi þann dag. Engar upplýsingar liggja fyrir um afla hliðstæðra báta þann sólarhring, en gæftir munu hafa verið, og má því gera ráð fyrir, að Muggur hafi orðið fyrir einhverju aflatjóni. Þykir rétt að hafa í huga það, er björgunarlaunin eru ákveðin.

M/k Boðasteinur er að stærð 85,72 rúmlestir brúttó samkvæmt mælingabréfi og var byggður 1880 og endurbyggður 1923. Dómkvaddir mats-

menn virtu hann með farmi til peningaverðs hinn 22. marz s.l. Var mat þeirra á þá leið, að skipið ásamt vél og tilheyrandi fylgifé væri 196.500.00 kr. virði, en farmur skipsins, salt, veiðarfæri og olía o. fl. 31.640.00 kr. virði. Heildarmat hins bjargaða nam því samtals kr. 228.140.00. Stefndu hafa talið mat þetta of hátt, að því er skipið varðar, og fært það til, að skipið væri orðið gamalt og vél þess gömul. Önnur rök gegn matinu hafa þeir ekki fært fram. Verður matið því lagt til grundvallar, eins og það er, enda er ekki sjáanlegt, að neitt sé við það að athuga.

V/b Muggur er að stærð 35.07 rúmlestir brúttó og byggður 1935 og stækkaður 1943. Samkvæmt upplýsingum stefnenda er hann vátryggður fyrir kr. 200.000.00. Varðskipið Óðinn er 72 rúmlestir brúttó með 425 ha Petters dieselvél. Samkvæmt upplýsingum stefnenda er hann vátryggður hjá Samábyrgðinni og endurtryggður í Englandi fyrir 30.000 £.

Eins og þegar er fram tekið, tókst björgunin til fullnustu og var fljótt og greiðlega látin í té. Boðasteinur og áhöfn hans var stödd í yfirvofandi hættu, er Muggur kom til, og sýndi áhöfn Muggs áræði og dugnað við björgunina. Starf Óðins var einnig fljótt og vel af hendi leyst, en er hann tók við skútunni, var hún komin úr hættunni. Muggur virðist hafa lagt sig í nokkra hættu, er hann sigldi fyrir innan skútuna til þess að ná í dráttartaugina, með því að skammt var þá til lands og hætta gat verið á árekstri, og eins hefði illa farið, ef eitthvað hefði komið fyrir vél, stýri eða skrúfu skipsins. Hins vegar tók björgunin skamman tíma og virðist ekki hafa haft neinn skaða eða kostnað í för með sér, að því undanskildu, að Muggur hefur sennilega orðið fyrir einhverju aflatjóni. Samkvæmt þessu og með tilliti til verðmætis hins bjargaða þykja björgunarlaunin hæfilega ákveðin kr. 45.000.00, er stefndu, eigendum og útgerðarmönnum m/k Boðasteinur, ber að greiða stefnendum ásamt 6% ársvöxtum frá útgáfudegi stefnu, 2. apríl 1951, til greiðsludags, eins og krafizt hefur verið.

Þá þykir og rétt að ákveða, að stefndi greiði stefnendum kr. 5000.00 í málskostnað.

Svo þykir og rétt að viðurkenna sjóveðrétt stefnendum til handa í m/k Boðasteinur fyrir hinum tildæmdu upphæðum.

Framangreindar fjárhæðir skulu skiptast þannig milli stefnenda, að 70% þeirra komi í hlut v/b Muggs, en 30% í hlut Óðins.

Því dæmist rétt vera:

Stefndi, Theódór Johannessen, f. h. eigenda og útgerðar m/k Boðasteinur, F.D. 493, greiði stefnendunum, Helga Benediktssyni vegna eigenda og áhafnar v/b Muggs, V.E. 322, og Pálma Loftssyni vegna varðskipsins Óðins, kr. 45.000.00, ásamt 6% ársvöxtum frá 2. apríl 1951 til greiðsludags og kr. 5000.00 í málskostnað innan 15 daga frá lögbirtingu dóms.

Fjárhæðir þessar skiptast þannig milli stefnenda, að 70% þeirra fellur í hlut eigenda og áhafnar v/b Muggs, V.E. 322, en 30% þeirra í hlut varðskipsins Óðins.

Stefnendur hafa sjóveðrétt í m/k Boðasteinur, F.D. 493, fyrir hinum tildæmdu fjárhæðum.

Dómi þessum ber að fullnægja með aðför að lögum.

Föstudaginn 6. febrúar 1953.

Nr. 171/1951. **Ákæruvaldið** (Einar Ásmundsson),
gegn
Guðmundi Helga Sigfússyni og
Hauki Ólafssyni (Sigurður Ólason).

Dóminn skipuðu hinir reglulegu dómarar Hæstaréttar.

Ómerking. Heimvísun.

Dómur Hæstaréttar.

Dómprófum og dómi í máli þessu er áfátt í mörgum greinum:

1) Það er að mestu órannsakað, hver taldist innflytjandi þeirra vara, sem mál þetta er risið af, hvort h/f Goðaborg taldist flytja vörurnar inn eða einhver annar.
2) Rannsaka hefði átt betur en gert hefur verið, hvað af vörunum, sem taldar voru keyptar í þágu v/s Goðaborgar, voru nauðsynlegar til skipsþarfa og notaðar með þeim hætti.
3) Rannsaka hefði átt bókhald h/f Goðaborgar, ef slíkt bókhald var til, um innflutning varanna svo og bréfaskriftir varðandi innflutninginn.
4) Ef rannsókn hefði leitt í ljós, að annar aðili en h/f Goðaborg var innflytjandi, hefði átt að rannsaka bókhald þess aðilja og bréfaskriftir um kaup varanna.
5) Rannsaka hefði átt, hvernig innflytjandi ráðstafaði hinum innfluttu vörum, við hverju verði þær voru seldar, ef því var að skipta, hver varð hagnaður af sölu þeirra og hvort verðlagsreglur voru brotnar.
6) Leiða hefði þurft í ljós, að hve miklu leyti tollur hefði verið greiddur af varningi þeim, sem rannsóknin tekur